

ایران و فرانسه دو کشور تمدن ساز

همراه با تصاویری از منابع طبیعی و آثار تاریخی این کشور به سمع و نظر حضاران رسید و در پی آن سرود ملی جمهوری اسلامی ایران پخش شد.

کوروش کمالی ضمن خوشامدگویی و ارایه گزارش برگزاری هفته فرهنگ فرانسه در شیراز گفت: در طول تاریخ و به ویژه در قرون اخیر سرزمین ایران و فرانسه به عنوان دو کشور تمدن ساز در پیوند آگاهانه و کارآمد خرد، اندیشه و هنر نقش بسزایی در فرهنگ جهانی داشته‌اند و اندیشمندان و هنرمندان این دو کشور نه تنها محصور جغرافیای تاریخی خود نبوده‌اند، بلکه زمان و مکان را درنوردیده و در فرهنگ جهان جایگاه ویژه‌ای یافته‌اند. وی سپس دیدگاه‌های ویکتور هوگو درباره حافظ و تأثیرپذیری او را از این شاعر پارسی زبان برشمرد.

دکتر انصاری لاری ضمن ابراز خرسندی از تقارن دو سیستمین سالگرد تولد هوگو و بزرگداشت روز حافظ اظهار داشت: فرانسه مهد اندیشه، دموکراسی، جامعه مدنی، هنر و معماری و شعر و ادب است و بی دلیل نیست که برخی آن را مرکز فرهنگی اروپا می‌دانند. وی گفت: واقعیت این است که امروز تمدن مشترک، نهادهای مشترک و آینده مشترک در دستور کار توسعه جهانی است و اگر برخی هنوز نابخردانه بر طبل «برخورد تمدنها» می‌کوبند و جنگ و قدرت نظامی را یگانه راه حل بحرانهای جهان می‌دانند، باید توجه داشته باشند که امروز برخی حوادثی که آنان به عنوان شاهد‌های مدعای خود برمی‌گزینند، برخورد اسلام، مسیحیت، یهودیت، بودیسم و دیگر مذاهب با هم نیست، بلکه برخورد افراطی گری با روشنگری، تعصب با واقع‌بینی و رفتار مدنی با رفتار غیرمدنی در درون تمدنها و فرهنگهاست که این امور نیز با عزم مشترک جهانی و تفاهم مدنی قابل کنترل است.

دکتر انصاری افزود: در دورانی که جهان به سوی یک همگرایی صلح‌آمیز مبتنی بر گفت و گو و همکاری تمدنها پیش می‌رود، تا با مشارکت همه جانبه و هماهنگ، تمدن مشترک جهانی را با تساهل و بردباری سامان دهد، حرکت‌هایی از این دست برای شناخت بهتر یکدیگر ضروری و کارساز است.

در ادامه برنامه فرانسو نیکولا ضمن قدردانی از برگزاری این هفته فرهنگی، به تمدن باستانی و پایدار ایرانیان اشاره کرد و گفت: با گذشت هر قرن در ایران هنرمندان، شاعران، نویسندگان و سیاستمداران بزرگی ظهور یافتند که تا امروز نیز ادامه دارد. وی سپس

تأثیر و تأثر ادبیات ملل مختلف بر یکدیگر از جمله مباحثی است که همیشه مورد توجه صاحب‌نظران و پژوهشگران بوده است. اروپائیان و به خصوص فرانسویان از اوایل قرن هفدهم از طریق نثر فارسی با ادبیات فارسی آشنا شدند. نخستین شاهکار ادبیات فارسی که به فرانسه درآمد گلستان سعدی بود که در سال ۱۶۳۴ منتشر شد. ده سال بعد کلیله و دمنه و بعد در آغاز قرن هجدهم هزار و یک شب و برخی دیگر از داستانهای هند و ایرانی ترجمه و گردآوری شدند. بدین ترتیب در طول قرون هفدهم و هجدهم آثار مثنوی ادبیات فارسی بر ادبیات فرانسه تأثیر می‌گذارند و کسانی چون لافونتن، مونتسکیو، ولتر و... از آثار ایرانی الهام می‌گیرند. از آغاز قرن نوزدهم به خصوص با ترجمه شاهنامه به تشویق دولت فرانسه و به همت ژول مول، شعر فارسی شاعران فرانسه را تحت تأثیر قرار می‌دهد و در طول این قرن خاورشناسان به ترجمه شاهکارهای ادبیات فارسی همت می‌گمارند. در همین دوره است که انجمنهای آسیایی در پاریس و لندن تأسیس می‌شوند و در همین محافل ویکتور هوگو نخستین بار با ادبیات فارسی آشنا می‌گردد و تحت تأثیر شاهنامه فردوسی و منطق الطیر عطار، بعدها بخش بزرگی از افسانه قرون، شاهکار خود را می‌سراید.

در ایران نیز اولین تحقیقات در حوزه ادبیات تطبیقی از ۱۳۱۷ توسط فاطمه سیاح با عنوان «سنجش ادبیات» آغاز شد و مورد اهتمام محققان قرار گرفت. در سال ۱۳۴۳ زنده‌یاد دکتر جواد حدیدی تحقیقات گسترده‌ای را در این حوزه انجام داد و طی نگارش مقالات متعددی، تاریخ ادبیات قرون هفدهم، هجدهم و نوزدهم و تا حدودی قرن بیستم فرانسه را مورد کنکاش قرار داد و در کتاب از سعدی تا آراگون خود ۹۴ شاعر و نویسنده را مطالعه کرد.

در پی این تلاشها و در آغاز هزاره سوم میلادی و به مناسبت جشن دوستمین سالگرد میلاد ویکتور هوگو، هفته فرهنگ فرانسه در شهر شیراز، پایتخت فرهنگی ایران در روز چهارشنبه ۱۷ مهر ۱۳۸۱ (۱۹ اکتبر ۲۰۰۲) گشایش یافت.

مراسم افتتاحیه این هفته فرهنگی در ساعت ۱۹ در تالار سبز مجموعه حافظ با حضور فرانسو نیکولا سفیر محترم فرانسه در ایران، خانم دورانس رایزن فرهنگی فرانسه، دکتر انصاری لاری استاندار فارس، کوروش کمالی سروستانی مدیر بنیاد فارس شناسی و جمعی از محققان و مترجمان و اساتید زبان فرانسه برگزار شد.

پس از تلاوت آیاتی از قرآن مجید، سرود ملی جمهوری فرانسه

زهرا دامیار

پیروز سیار مترجم آثار کریستین بوبن با توضیحی مختصر درباره مفهوم ادبیات معاصر اذعان داشت: نویسندگان و شاعرانی که امروزه ادبیات معاصر فرانسه را می‌سازند، خیلی پیش‌تر از نسل‌های پیشین خود از جمله ناتالی ساروت و مارگریت دوراس هستند، اما در ایران آثار این نویسندگان با تأخیر شناخته می‌شوند و گاه کسانی مانند لکلزیو اصلاً شناخته نمی‌شوند. وی افزود: با همکاری افراد و نهادهای فرهنگی مربوط باید آثار برجسته فرانسوی انتخاب شوند تا این گزینش سبب تسریع ترجمه آثار معاصر فرانسوی شود.

خانم دومینیک ترابی با اشاره به اینکه در سیستم آموزشی دانشگاه‌ها باید به آثار برجسته فرانسوی بیشتر توجه شود، گفت: آشنایی هرچه بیشتر دانشجویان با کتابهای درجه اول و ادبیات معاصر فرانسه، سبب تحکیم روابط فرهنگی دو کشور خواهد شد. وی در ادامه سخنان خود به درصد تیراژ کتابهای منتشر شده در فرانسه اشاره کرد و اذعان داشت: در فرانسه خوانندگان رمان از شعر بیشتر هستند و به خصوص رمانهای تاریخی بسیار پر فروش بوده، مخاطبان بسیاری دارند. او گفت: کسانی که رمان تاریخی می‌نویسند، کاری علمی می‌کنند، زیرا با استفاده از سفرنامه‌ها و تلفیق آنها رمانی می‌نویسند که برای مردم تازگی دارد و بدین ترتیب خوانندگان با خواندن رمانهایی از این دست، در زمان گذشته سیر می‌کنند.

دکتر هرمز میلانیان ضمن اشاره به گزیده اشعار فرانسوی توسط مترجمان فارسی‌زبان درباره ویکتور هوگو گفت: در وجود ویکتور هوگو قرن‌ها مجسم شده که باید به حوادث این قرن بازگشت تا متوجه اهمیت آثار او شد. وی افزود: هوگو، سعدی فرانسویها و بودلر حافظ فرانسه است، هرچند که آنها تفاوت بسیاری با هم دارند. البته به دلیل پرداختن به آثار اساطیری و حماسی او را می‌توان فردوسی نیز نامید.

وی در پایان این نشست ترجمه اشعاری از هوگو را برای حضاران قرائت کرد.

از برنامه‌های جنبی هفته فرهنگ فرانسه می‌توان به این موارد اشاره کرد: دیدار از آثار و بناهای باستانی شیراز، از جمله: موزه نارنجستان قوام، حمام وکیل، مسجد وکیل، مسجد نصیرالملک، بازدید از تخت جمشید و دیگر بناهای باستانی شهر شیراز که مورد توجه و استقبال سفیر فرانسه و همراهان او واقع گشت.

به روابط ایران با اتحادیه اروپا اشاره کرد و تحکیم روابط فرهنگی دو کشور ایران و فرانسه را مورد تأکید قرار داد.

پس از سخنان سفیر محترم فرانسه، موسیقی کلاسیک فرانسوی توسط گروه موسیقی «پره» فرانسه به رهبری پژمان معمارزاده اجرا شد و به دنبال آن حضاران از نمایشگاه ویکتور هوگو که به همین مناسبت در تالار حافظ گشایش یافته بود، بازدید کردند.

دومین روز از برنامه‌های هفته فرهنگ فرانسه با افتتاح نمایشگاه باستان‌شناسی فرانسویان در ایران در موزه کریمخان زند آغاز شد. پس از آن دکتر ری. می بوشارلا درباره باستان‌شناسی فرانسویان در ایران مطالبی عنوان کرد.

برنامه‌های سخنرانی در بعدازظهر پنج‌شنبه ۱۸ مهرماه در تالار مهر مجموعه حافظ با ریاست علی اصغر محمدخانی آغاز شد. ابتدا خانم دومینیک ترابی از اعضای محترم انجمن ایران‌شناسی فرانسه سخنرانی درباره «انتشارات فرانسویان در ایران از زمان هانری کرین تا امروز» به زبان فرانسه بیان کرد که ترجمه مطالب وی را دکتر هرمز میلانیان به خواست خود برعهده گرفتند.

پس از آن پیروز سیار درباره تاریخچه عکاسی و ورود عکاسی به ایران توسط یک شخص فرانسوی به نام ژول ریشار صحبت کرد. افتتاح هفته فیلم فرانسه و نمایش فیلم در مجموعه حافظ که هر روز به پخش یک فیلم به زبان فرانسوی اختصاص داشت، از دیگر برنامه‌های فرهنگی این مراسم بود.

اجرای کنسرت گروه موسیقی پره فرانسه پایان بخش برنامه‌های روز پنجشنبه بود.

در ادامه برنامه‌های هفته فرهنگ فرانسه در شیراز، روز جمعه نوزدهم مهر ۱۳۸۱ نشست ادبیات معاصر فرانسه و ویکتور هوگو با حضور دکتر هرمز میلانیان، خانم دومینیک ترابی، پیروز سیار، کورش کمالی سروسستانی و علی اصغر محمدخانی و با حضور جمعی از صاحب‌نظران در بنیاد فارس‌شناسی برگزار شد. در این نشست ابتدا محمدخانی با طرح موضوع ارزیابی روابط فرهنگی، ادبی و فلسفی ایران و فرانسه در دهه‌های گذشته به بهبود این روابط در سالهای آتی اشاره کرد و گفت: با توجه به گستردگی آثار ترجمه شده فرانسوی به فارسی که عمدتاً به آثار کلاسیک مربوط می‌شود، مردم ما با آثار فرانسوی آشنا هستند و پرداختن به ادبیات امروز دو کشور نیز سبب خواهد شد که مخاطبان در جریان فعالیت‌های فرهنگی و وضعیت نشر در دو کشور قرار بگیرند.